

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

3

VALLEKILDE HØJSKOLE
UDGIVET AF ELEVFORENINGEN 1989

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

Fra
Vallekilde Folkehøjskole

96

Udgivet af Selevsforeningen

1989

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

FRA VALLEKILDE
FOLKEHØJSKOLE

96

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1989

Årsskriftet 1989

Folkeoplysning er temaet i elevforeningens årsskrift 1989.

Det forgangne år har været præget af lovgivning, der sigter mod en styrkelse af folkeoplysningen i Danmark.

Med loven om voksenuddannelsesstøtte (VUS) og uddannelsstilbudsloven (UTB), er der taget initiativer til fornyelse af voksenuddannelserne.

Ud over Vallekilde Højskoles egne medarbejdere, har uddannelseskonsulent i LO, Kirsten Junge, bidraget til årsskriftet.

»Et skridt på vejen....«

I dag er der mere end nogensinde fokus på voksnes adgang til og mulighed for uddannelse.

Dels betragtes uddannelse som et helt nødvendigt økonomisk instrument til forbedring af beskæftigelsen og produktionen, og dels betyder ændringerne af de demografiske strukturer – med færre unge – og flere ældre, at den voksne arbejdsstyrkes kvalifikationer må forbedres.

I LO, der omfatter 32 forbund og ca. 1,4 mill. arbejdstagere, er mere end halvdelen af lønmodtagerne uden en egentlig erhvervsuddannelse, og den overvejende del har efter folkeskolen ikke haft mulighed for at styrke deres almene uddannelsesbaggrund.

Til trods for den eksplosive udvikling af fritidsaktiviteter på det folkeoplysende område, og arbejdsløses forbedrede vilkår for at uddanne sig i en ledighedsperiode, ja så er der fortsat et kæmpemæssigt uddannelsesefterslæb, der skal imødegås igennem en forbedret uddannelsesindsats.

På det almene og folkeoplysende område er der netop pr. 1. oktober i år igangsat en ny lov om støtte til voksenuddannelse, den såkaldte VUS-lov. Fagbevægelsen betragter VUS-loven som et skridt på vejen mod Betalt frihed til Uddannelse. Dermed pointerer fagbevægelsen, at loven om økonomisk støtte til kortuddannede voksne i arbejde er et positivt fremskridt, men dog endnu ikke en reform, som tilnærmelsesvis kan imødekomme det faktiske behov.

LO har især kritiseret VUS-loven for at mangle egentlig ret for arbejdstagerne til at få fri fra jobbet – og en ret til at genoptage arbejdet efter endt uddannelse. LO har netop, i en un-

dersøgelse foretaget af Danmarks Lærerhøjskole, af Bjarne Wahlgren m.fl., fået bekræftet, at en egentlig orlovsret er af større betydning for den faktiske deltagelse. Undersøgelsen, som omfatter ca. 100 medlemmer fra henholdsvis Snedker/Tømrerforbundet, Husligt Arbejderforbund, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund og Specialarbejderforbundet viser, at 8 ud af 10 LO medlemmer ville anmode om uddannelsesorlov, hvis der var en lovmæssig ret til orlov, mens kun halvdelen eller hver fjerde medlem vil gøre det, når de selv skal aftale med arbejdsgiverne, som den vedtagne VUS-lov medfører.

For LO kan det betyde, at VUS-loven kun kan få en begrænset værdi – og sandsynligvis ikke vil kunne påvise de resultater, som en Betalt Frihed til Uddannelse-reform havde formået med en egentlig ret til uddannelse.

Alligevel vil LO, og forhåbentlig også uddannelsesinstitutionerne, herunder ikke mindst højskolerne, gå aktivt ind og udnytte lovens muligheder til gavn for kortuddannede arbejdstagere.

LO har besluttet, at anvende loven til at styrke det informerende og uddannelsesmotiverende opsøgende arbejde, som skal sikre, at VUS-loven når den målgruppe den er tiltænkt.

Det er så vigtigt, at netop det motiverende arbejde ikke knyttes til et enkelt lovtiltag, men bliver en aktiv målrettet uddannelsesindsats for at støtte den store gruppe, som er nervøse for, og uvante med at deltage i uddannelsessystemet.

Uddannelsespolitik

Det er LO's målsætning, at alle voksne lønmodtagere skal gennemføre en løbende uddannelse. Således er begreber som livslang uddannelse endnu på dagsordenen. I dag formulerer LO en overordnet voksenpolitisk indsats for alle lønmodtagere således:

- Alle skal sikres en uddannelsesret.
- De erhvervsmæssige uddannelser skal indeholde flere almenne elementer.

- Alle virksomheder skal udvikle og gennemføre uddannelsesplaner i samarbejde med arbejdstagerne.
- Uddannelseskapaciteten skal fordobles.
- Der skal ske en financieret omlægning af uddannelsesøkonomien.

Det folkeoplysende arbejde

Højskolerne står i dag i en vigtig prioriteringssituation, når det drejer sig om at gå ind i en række af de nye lovtiltag, som f.eks. VUS-loven og revisionen af arbejds- og uddannelseslovens lov, (den såkaldte ATB/UTB-lov.)

Arbejdsmarkedets parter kræver medindflydelse på de indholdsmæssige uddannelsesforanstaltninger, hvis skolerne skal spille med i uddannelsespolitikken. Der er med parterne nedsat en reformgruppe i Kulturministeriet i forbindelse med ATB/UTB, og inden længe vil VUS nedsætte et voksenuddannelsesråd.

Der er både tradition for samarbejde med fagbevægelsen og enkelte steder en direkte modvilje imod det.

Det er derfor et meget åbent spørgsmål, om højskolerne skal gå ind i direkte arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske lovtiltag, eller om de vil holde sig til »ren« folkeoplysning.

For LO er der ikke tvivl – vi ønsker også et samspil med højskolerne.

uddan.pol.afd. 10.11.1989

Kirsten Junge

Højskolen og arbejdslivet

- Har du lyst til at se på verden med nye øjne?
- Har du brug for at diskutere dine muligheder?
- Har du lyst til at bruge tiden på en meningsfuld måde?
- Vil du være med til at forme din egen fremtid?
- Har du smagt på livet – og fået appetit på mere?
- Trænger du til nye og spændende udfordringer i din tilværelse?

Ovenstående linier kunne stå i mange højskolars brochure, men er taget fra en særlig folder udsendt af en højskole, der – uden for højskoleloven – tilbyder et såkaldt UTB dagkursus, specielt henvendt til ledige. Efter UTB-ordningen, er ledige efter første arbejdstilbud berettigede og forpligtede til et uddannelsstilbud af 13 til 26 ugers varighed.

Kurset indeholder et undervisningstilbud, som man genkender fra almindelige højskolekurser, men derudover en anden del specielt orienteret mod arbejdsmarkedet: jobsøgning, emner omkring arbejde og socialisering osv. Hensigten er også at øge deltagerens muligheder for efter kurset at komme i en arbejds- eller uddannelsessituation.

Af de midler der er afsat til UTB-ordningen bruges kun en lille del af højskolerne. Ca. 25 højskoler tilbyder i år kurser af denne art sideløbende med deres almindelige højskoleforløb. Resten af midlerne bruges af specialarbejderskoler, VUC-centre, produktionsskoler osv. Man kan altså vælge sit uddannelsstilbud ud fra en ledetråd der hedder de lediges forudsætninger og ønsker og arbejdsmarkedets behov.

Et andet uddannelses tiltag, som er på vej ind på højskolerne i øjeblikket, er de muligheder der ligger i loven om voksenuddannelsesstøtte, VUS.

Denne lov er ikke mindst tiltænkt de 25-60-årige med kort skolegang og ingen eller kortvarig uddannelse, og giver mulighed for støtte til undervisning i arbejdstiden. Det kan være egentlig erhvervsrettet uddannelse, men det kan lige så godt være deltagelse i et almindeligt højskoleophold.

For højskolerne er der i denne forbindelse især to store udfordringer. For det første er UTB-kurserne dagkurser. For det andet er der her tale om en aldersgruppe som traditionelt ikke har brugt højskolerne før, nemlig de 30-60 årige. En stor del af denne aldersgruppe – og især kvinder – er ramt af arbejdsløshed, og her er ofte tale om mennesker med en bagage af barrierer overfor begreber som »skole« og »uddannelse«. De oplever, hvordan uddannelseskra-vene på arbejdsmarkedet ofte sorterer dem fra i jobsøgningssituationer, og de uddannelsesønsker de havde da de var unge, er blevet til uigennemfærlige drømme i deres bevidsthed. For dem er »uddannelses-toget kørt«. Barriererne er af psykologisk, social og økonomisk art og hænger naturligvis sammen. De psykologiske barrierer starter ved den dårlige skolebaggrund. Negative skoleoplevelser har sendt mange unge ud af skolen, tappet for kræfter, lyst og mod til at give sig i kast med en faglig eller teoretisk uddannelse. Manglende uddannelsestraditioner i familien medfører mangel på opbakning til at overvinde skoletrætheden. Her har det tværtimod lydt: »Se at komme ud og tjen dine egne penge«, og trangen til økonomisk uafhængighed har gjort valget let. For kvindernes vedkommende har tidlige giftermål og børn også været en almindelig bremse for gennemførelse af eventuelle uddannelseplaner. Udover de psykologiske barrierer, der især handler om selvtillid, men også om tradition, - måske ligefrem en frygt for at fjerne sig fra traditionen – sætter økonomien sin naturlige grænse for opfattelsen af uddannelse som en mulighed for forbedret livs- og ar-

bejdskvalitet. Økonomien hos den ufaglærte familie eller hos eneforsørgeren er stram. Indtægterne er øremærkede, og uddannelsesvejene opfattes om uoverstigeligt lange.

De ydre bremser fra myndigheder og politikere og de indre kan tilsammen danne en effektiv barriere mod uddannelse og personlig udvikling, der kan være svær at få brugt med.

Når højskolen kan ses som en mulighed her, hænger det sammen med hele højskolens tradition.

Pædagogen og højskolemanden Kresten Kold, som er den, der har betydet mest i skolehistorien, sagde:

»Siden jeg er kommen ind på dette, vil jeg slutte med den Bemærkning, at Oplysning har jeg neppe saa godt Greb paa, som jeg har paa Oplivelse. Jeg opliver først, og saa oplyser jeg bagefter, eller i alt Fald opliver og oplyser jeg paa engang, og det troer jeg er rigtigt, thi Oplivelse er det som man trænger til. Altsaa er det at oplive langt mere min Opgave ved Skolen end at oplyse, men saa oplyser vi en lille smule efterhaanden som vi bliver oplivede...«.

Dette sagde Kresten Kold i 1866. Udtrykket »oplivelse« handler jo netop om at røkke ved menneskers barrierer og give dem handlemuligheder til et mere aktivt liv – både personligt og samfundsmæssigt.

Når højskolen traditionelt har henvendt sig til mennesker under 30 år uden hjemlige forpligtelser, hænger det naturligvis sammen med kostskoleformen. Udfordringen i, at man nu henvender sig til en anden aldersgruppe, der ikke er så geografisk mobil og ikke har økonomisk mulighed for at tage på højskole, er at tilbyde dagundervisning. Kurser af kortere eller længere varighed beregnet for den lokale befolkning omkring de enkelte højskoler.

I 1987-88 gennemførtes forsøg på tre højskoler med dag-elever sammen med højskolernes almindelige kostelever. Det

vil føre for vidt at fortælle nærmere om forsøgene her*), men erfaringerne herfra var både spændende og positive.

Højskolerne ligger ofte i små eller mindre lokalsamfund, og kontakten til disse har forskellig karakter og større eller mindre succes. Jævnligt at invitere lokalbefolkningen til foredragsaftener og andre arrangementer på højskolen er almindeligt, men deltagelsen ved disse arrangementer er svingende. Der er mennesker, der lever deres liv i umiddelbar nærhed af en højskole uden nogensinde at have været indenfor. Derfor lever »myterne« om højskolerne og deres elever også i bedste velgående. Den bedste måde at få aflivet disse myter på, er at muliggøre et reelt møde mellem højskolen, dens elever, og den lokale befolkning. På nogle områder har man rundt omkring fundet sammen i et fælles engagement. Et eksempel er vedvarende energi. I de senere år har nogle højskoler været drivkraften bag oprettelsen af fælles energianlæg, og lignende tiltag kunne sagtens tænkes i fremtiden, f.eks. med hensyn til lokalradio og lokalt tv.

I det øjeblik, højskolerne bliver taget i brug til nogle undervisningsaktiviteter, og mødet mellem højskolen og den lokale befolkning bliver et arbejdsfællesskab, vil de lokale elever naturligt også vide at bruge højskolens arrangementer som en styrkelse af et lokalt fællesskab.

Birgitte West

*) Der henvises her til bogen »Højskolen og Arbejdslivet« (Kirsten Floris, Kjell Rodin og Birgitte West) udgivet af Foreningen for Folkehøjskoler, hvor forsøgene nærmere er beskrevet.

Med folkeoplysning til Mellemamerika

Fernando stod og ventede på os, da vi landede i San Jose, Costa Ricas hovedstad, godt trætte efter den lange flyvetur med mellemlanding i Curacao og Guatamala – og meget spændte. Ikke mindst fordi Det danske Kulturinstitut, der havde sendt os afsted, ved afrejsen ikke havde fået noget program for vores ophold i Costa Rica. (Gruppen bestod af 3 højskolefolk, en historiker, en fra folkekirkens nødhjælp og en fra romansk institut ved Århus Universitet.)

Men Fernando var der for at modtage os. En lidt undseelig, men meget sympatisk og venlig mand, som havde tilrettelagt nogle uforglemmelige dage for os.

Det skulle vise sig, at han ikke alene havde en bunke kontakter til voksenundervisere, men også selv var aktiv folkeoplyser, og som sådan havde oplevet, hvordan dette i et politisk så barskt område kan være med livet som indsats.

Til daglig underviste Fernando i voksenpædagogik på universitetet, men var også tilknyttet undervisningsministeriet foruden at han var formand for en forening af voksenundervisere i Mellemamerika.

Baggrunden for turen var en samarbejdsaftale, der sidste år blev lavet mellem Det danske Kulturinstitut og det mellem-amerikanske voksenundervisnings-center Crefal (- med hjemsted i Mexico, og kraftigt støttet af Organisationen af Amerikanske Stater). En flerårig aftale, der gerne skulle resultere i både udveksling af folkeoplysere og produktion af litteratur på spansk om væsentlige voksenundervisningstænkere – bl.a. Grundtvig.

Vores opgave var derfor både at skabe kontakter til folkeoplysere – se, lytte og selv fortælle – samt deltage i et seminar på Crefal i Mexico om Grundtvig og 3 pædagogiske tænkere fra Latinamerika.

Vi blev installeret på en kostskole inde i San Jose. En skole hvor voksenundervisere fra hele Mellemamerika kunne komme og lære om brug af radio i undervisning.

Vi havde allerede bemærket det for Latinamerika så karakteristiske mylder af mennesker og enorme støj-niveau. Vi havde også lagt mærke til, at der derimod var meget få autoritetspersoner i Costa Rica.

På trods af at Costa Rica ligger lige midt i det ellers så politisk urolige Mellemamerika med Nicaragua med kontraerne mod nord og Panama med Noriega mod syd, så har man i Costa Rica afskaffet militæret. Der gøres utrolig meget – ikke mindst fra USA's side – for at denne vestligt orienterede oase kan fremstå som et demokratisk godt eksempel. Skolen vi boede på, var således også en gave fra Lichtenstein, lige som et

voksenundervisningscenter vi besøgte, var finansieret af den tyske Frederick Ebert Foundation.

San Jose ligger i det centrale højland omgivet af vulkanske bjerge og – på trods af kun knap en halv mill. indbyggere – dækkende et ret stort areal, fordi ingen huse er mere end 3 etager på grund af den vedvarende fare for jordskælv.

Den første dag tog vores vært os med op til en af de vulkaner, hvor der stadig var aktivitet i bunden af krateret.

Første punkt på det officielle program var et besøg i Undervisningsministeriet. Og selv om det mest var os, der fortalte om folkeoplysning i Danmark og ikke mindst om folkehøjskolen, blev vi hurtigt klar over, at begreber vi normalt forbinder med folkeoplysning – personligt engagement, udvikling af selvforståelse osv. – bestemt ikke er ukendte, men integrerede dele i deres voksenundervisning.

Vores besøg senere på flere skoler for voksne bekræftede dette indtryk. Ikke mindst besøget på IPEC-projektet i den vestlige del af landet.

Vi forlod San Jose tidligt på formiddagen og kørte op over bjergene, der omgiver byen og gennem de mange kaffeplantager på skråninger efterfulgt af regnskoven, der efterhånden ledes over i det flade landskab mod øst. Ikke nogen lang tur – kun ca. 100 km – men alligevel en hård tur i jeep. Her i oktober er det midt i den tropiske regntid med megen lummer varme. Og på Costa Rica har man ikke nogen hastighedsbegrænsning. Der er simpelthen så mange huller i vejene, at det ikke er nødvendigt.

Det er herude mod øst de store bananplantager ligger, og efter at vi var kørt igennem tusinder af hektar med bananplanter – ejet af United Fruit Compagny – og med de små landarbejderboliger langs vejen, kom vi til en lille landsby, hvor skolen ligger.

Vi blev modtaget af den kvindelige leder, der med begejstring og en utrolig entusiasme fortalte om deres arbejde med at få skolen op at stå.

Skolen er én af 7, som er blevet oprettet i de senere år, men da regeringen ikke mente, der var særligt brug for denne, fik den ingen økonomisk støtte fra staten. Det var initiativtagerne ikke enige i. Netop de mange landarbejdere havde virkelig brug for voksenundervisning, og selv om bygningerne knap var færdige, viste tilslutningen til skolen, at de havde ret. Så man måtte skaffe pengene på anden vis, og der var opfindsomheden stor. Man arrangerede tyrefægtning, lavede vejspærringer og opfordrede folk til at betale bompenge, fik præsidentfruen på besøg og fik på den måde bedre goodwill hos bankerne, indlagde forskellig småproduktion i undervisningen, og fik gamle elever til at sælge det. Og, som vores vært sagde med et stort smil, så er det jo også vigtigere, at eleverne får nogle gode oplevelser, end at banken får sine penge til tiden. Undervisningen er kursUSDelt og omfatter tilbud lige fra dans, børnepasning, kunsthåndværk, guitarspil til almindelige skolefag og maskinskrivning og EDB. Det sidste er ikke kommet igang endnu, for staten – der ekstraordinært har be-

vilget skolen 20 PC'ere – har betinget sig, at lokalerne hertil først skulle stå klar. Og det lader vente lidt på sig.

Fra Spanien har man fået nogle ældre snedkerimaskiner, og det har været en stor succes, idet man så kunne melde sig til et kursus, hvor man kunne fremstille sine egne møbler, foruden at skolen har kunnet lave skolepulte til de andre skoler. Selvom skolen kun har eksisteret i 3 år, har der allerede været tilmeldt over 1300 elever. Det er flest kvinder, der kommer på skolen, men efterhånden også en del mænd. Og børn kan være med til mange af aktiviteterne. F.eks. gør man meget ud af det man kalder kulturelle manifestationer i form af store fester. For alle IPEC-skolerne gælder iøvrigt, at man er meget opmærksomme på de sociale aspekter – kvindernes dårligere muligheder, handicapgrupper osv. – og når der f.eks. skal ansættes lærere, bliver der lagt stor vægt på samtalen og samværet med eleverne. Det afgørende er »respekten for eleverne og deres ønsker«. Man har tydeligt en almenmenneskelig ide med undervisningen og mener det skal være udgangspunktet

hele vejen rundt. Det er faktisk en tradition, der kan føres tilbage til omkring 1880 i Costa Rica.

Man havde også stor lokal velvilje, og når man skulle annoncere et nyt kursus hændte det, at man lånte den lokale ambulance og så tog en tur ned gennem landsbyen. Her var det måske heller ikke en ulempe, at lederen af projektet også var ejer af to værtshuse i landsbyen.

Det er muligt, at projektet fremover kan få noget støtte fra UNESCO, der har besøgt stedet og i en rapport herom har skrevet, at det »kan blive en model for lokal udvikling«.

Efter besøget og det afsluttende gruppebillede – og efter at undertegnede havde været så heldig at få foræret en fuglelederkop (10 cm i diameter – og død!), som én af eleverne havde fundet udenfor skolen dagen i forvejen – kørte vi det sidste stykke ud til Atlanterhavskysten med landets næststørste by Salinas. Det var her Columbus første gang gik i land på det amerikanske kontinent, og netop denne dag, fejrede man her racernes dag med det store årlige karneval.

Vi ankom til Mexico sent på aftenen, og det var godt ud på natten, før vi nåede byen Patzcauro 300 km vest for Mexico City. Det var her centret Crefal ligger og hvor de næste 3 dage gik med seminaret om Grundtvig og 3 latinamerikanske folkeoplysere: Vasco de Quiroga fra Mexico, Simon Rodrigues fra Venezuela og José Pedro Varela fra Uruguay. Alle – hver for sig på sit sted og på sin tid – optaget af folkeoplysning.

Selv om der er store forskelle og selv om man skal passe på, ikke at sætte Grundtvig i bås, så var det igen tydeligt, at når f.eks. Paulo Freire's ideer i »De Undertryktes Pædagogik« havde så stor gennemslagskraft i latinamerika, så hænger det sammen med, at mange af hans tanker kan findes i den latinamerikanske voksenundervisningstradition. Ideer som vi også tit relaterer til dansk folkeoplysning.

Mest spændende af de 3 var nok Quiroga. Han så ikke alene

alfabetisering og uddannelse som en vigtig vej til nye samfund med integreret sameksistens mellem spaniere og indianere baseret på gensidig respekt for hinandens kultur. Som uddannet spansk jurist kæmpede han også hele tiden for retfærdighed og lighed.

Desuden var det område, hvor Quiroga havde holdt til, netop her i Michuacan provinsen, og i Patzauro bærer både torvet, skoler, gader osv. hans navn.

Med afslutningen på CREFAL, var rejsens formål også nået – men de mange forhold, der undervejs var blevet trukket frem, bestemt ikke afsluttet. For selv om man syntes man havde fået svar på en masse, meldte der sig hele tiden nye spørgsmål: Hvorfor bruger man f.eks. idag ikke folkeoplysningstraditionen i højere grad end man gør? Både til at få klarret alfabetiseringsproblemet, men også til at få styrket flere af disse vaklende demokratier. Hvorfor hele tiden denne magtmarkering og magtanvendelse og hvorfor denne frygt fra styrets side for selvstændig tænkning og stillingtagen? (På CEDAL-centeret i Costa Rica fortalte man at hele den gruppe fra Guatamala, der kort forinden havde deltaget i et fagforeringsseminar, alle var blevet dræbt ved hjemkomsten). Og hvordan kan vi bedst være med til at støtte og hjælpe.

Jeg er i hvert tilfælde ikke i tvivl om, at en kommende udveksling af danske og latinamerikanske folkeoplysere, kan blive til stor gavn for begge parter.

På vej hjem havde vi to dage i MexicoCity. Formentlig i øjeblikket verdens største, men ingen er istand til præcist at sige, hvor mange indbyggere der er. Der flytter hele tiden folk fra landet hertil og der skyder interimistiske boliger op over alt. Forureningen er ulidelig. Som vores chauffør sagde, da vi kørte ud til tempel-pyramiderne nord for byen: »20 mill. mennesker i 5 mill. biler«, foruden de mange affaldsbål og storindustrien i selve byen. Det må gå galt. Så da vi tog ovenud af tågen og hjemad, var det også en lettelse. Mætte af indtryk og med hundredvis af nye spørgsmål.

Thor West Nielsen

En økologisk demonstrationshave

Den 1.1.1989 fik foreningstræet i Danmark nok et skud, nemlig Praktisk Økologi, Foreningen for Økologisk havebrug, gartneri og landbrug.

- økologisk husdyrhold
- økologisk levevis

i daglig tale P.Ø.

Den stiftende generalforsamling blev afholdt på Andebølle Ungdomshøjskole d. 29.10.1988 med 38 deltagere fra hele landet.

Efter megen diskussion nåede vi frem til foreningens noget gumpetunge, men sigende navn, og foreningens formål blev: Ved oplysning, rådgivning og på anden måde

- at udbrede brugen af økologiske dyrkningsmetoder i haver, parker, gartnerier og landbrug.
- at fremme interessen for og kendskabet til økologisk forsvarlig levevis.
- at samarbejde med inden- og udenlandske foreninger med tilsvarende formål.

På generalforsamlingen blev også valgt en bestyrelse og nedsat en række arbejdsgrupper: En redaktionsgruppe til at udgive medlemsbladet P.Ø., en pr-gruppe til at skaffe flere medlemmer, en redskabsgruppe og en gruppe, der skal etablere en demonstrationshave, og det er her, jeg kommer ind i billedet.

Kan man bare indkalde til en stiftende generalforsamling og regne med at der dukker 38 mennesker op fra hele landet?
- Så enkelt er det heller ikke.

Tidsskriftet P.Ø. har 8 år på bagen, men har været et tidsskrift, som så mange andre, udgivet af et forlag, i dette tilfælde Skarv, som havde ansat Troels V. Østergaard som redaktør. Nu gik Skarvs forretningsinteresser i nye retninger, og det var meningen at opgive P.Ø. Men nogle »græsrodde« mente noget andet, og gennem tidsskriftet P.Ø. blev der indkaldt til en havekonference på Beder Gartnerskole. På konferencen ville vinderne af en havekonkurrence udskrevet af P.Ø. blive præsenteret.

På denne måde lykkedes det at komme i forbindelse med de virkelig interesserede af abonnenterne og på Bederkonferencen dannedes den arbejdsgruppe som planlagde den stiftende generalforsamling.

På Vallekilde Højskole havde vi snakket om de ting, der rørte sig, med det resultat, at jeg på den stiftende generalforsamling kunne tilbyde den nystiftede forening at Vallekilde Højskole var villig til at hjælpe i den vanskelige startfase.

Højskolen tilbød telefon og sekretærhjælp i 2 timer om ugen, og vi ville stille jord til rådighed til oprettelse af den økologiske demonstrationshave. Derfor kom jeg naturligt nok til

at sidde i havegruppen. Problemerne begyndte: Hvordan skal en demonstrationshave se ud, hvilke publikumsfaciliteter skal den indeholde, og ikke mindst hvor får vi pengene fra?

Heldigvis er det kun havegruppens opgave at tage sig af de to første spørgsmål, og heldigvis var Plums Økologifond mig behjælpelig med det sidste problem, så det blev muligt for mig at tage på en studietur til England, da sommerskolen var forbi.

England har altid været foregangslandet, når det gælder haver og parker, og der var utrolig megen inspiration at hente.

Vores første mål var verdens største botaniske have, Kew Garden. Heldigvis havde vi en aftale med 2 unge forskere. De viste os bl.a. den endnu ikke åbnede økologiske afdeling, hvor man f.eks. har indsamlet oprindelige frugtbuske fra hele England. Jorddække gør de rigtigt meget ud af ikke kun i den økologiske afdeling, men i hele haven, det kunne enhver dansk anlægsgartner lære af.

Kew Garden er utrolig smuk og efter halvanden dags besøg var et af de mål, vi måtte stille os for vores danske økologiske demonstrationshave, at den skulle være smuk. At vi skulle være med til at ramme en pæl gennem den forestilling, at når noget er økologisk, er det beskidt d.v.s. fyldt med ukrudt, rodet og forfaldent.

Efter et kort besøg hos redaktøren af Organic gardening – det engelske P.Ø. – gik turen ud i spidsen af Cornwall til en amtlig demonstrationshave i Probus.

Denne have dyrkes ikke 100 % økologisk, men her lærte vi, hvordan man på en meget overskuelig måde kan præsentere publikum for forskellige dyrkningsmetoder. I bede lagt i forlængelse af hinanden dyrkede man i år rødbeder, gulerødder, løg og salat. Første bed fik kun komøg, andet bed kun kompost, tredje bed fik overhovedet ingen form for gødning, fjerde bed kunstgødning, i femte bed var Ph-værdien gjort lav, sjette bed var Ph-værdien høj o.s.v. Med egne øjne kunne man sammeligne og se, hvad der gav størst udbytte, hvad der var sundest og mindst angrebet af sygdom og skadedyr.

Næste stop på vores tur var Ryton Gardens uden for Coventry.

Ryton's Gardens er den engelske økologiske haveforenings demonstrationshave. Moderorganisationen »Henry Doubleday Research Association« forkortet til H.D.R.A. – er altså at sammenligne med vores nystiftede P.Ø.

Haven, som egentlig er 23 forskellige demonstrations- og brugsområder, blev anlagt i en gammel hestefold, der aldrig havde været kunstgødet eller sprøjtet med kemikalier. Den blev åbnet i 1987. Tilrettelæggelsen af haven var begyndt 2 år tidligere.

Al jordforbedring er sket efter økologiske metoder, og der er allerede opnået stor frodighed og skønhed på den flade forblæste mark.

Det er mange økologisk emner, der bliver belyst i haven og jeg vil kun nævne nogle få her.

Det første, man bliver præsenteret for, er en stor kompostplads. Her bliver kompostbeholdere afprøvet. Her er også forsøg med kompostfremstilling med og uden regnorme, hvor velegnede de forskellige materialer er, og hvor hurtigt omsættelige.

Også i Ryton eksperimenterer man med parallelle bede. Her bruges metoden til at belyse forskellige jordbehandlingsmetoder. I bed A var græstørven skrællet af og fjernet, i bed B og C var græstørven gravet ned, og om vinteren havde bed A ligget bart, bed B var blevet tilsået med grøngødning og bed C dækket med kompost og blade. I år voksede der kartofler i alle tre bede, og det var bed C der klarede sig bedst, men forskellene var ikke så store, som de måske bliver med årene. Der var også et eksempel på en kolonihave af standard størrelse. Her gjorde man meget ud af at forklare sædskiftes betydning som forebyggelse mod sygdomme.

Kun i en enkelt demonstrationsparcel benyttede man sig af højbede – det er ellers i mange sammenhænge blevet synonymt med økologisk havebrug.

Endelig vil jeg nævne »The Ryton Garden«, en parcel der svarer til en engelsk baghave. Her er græsplæne, espalierede frugttræer, drivhus, frugtbuske, krydderurtebed, kompostplads plus en urtehave med et firårigt sædskifte. Alt meget engelsk, men økologisk dyrket.

En ny parcel er kommet til i 1988. En minihave som er rammen om en TV-serie i 7 dele. Med vanlig engelsk ironi hedder serien »Kun møg og magi« og den var lige blevet genudsendt i den bedste tv-tid, fredag aften fra klokken 19.30 til 20, og en fortsættelse er lavet. Vi havde lejlighed til at se nogle af udsendelserne med henblik på at foreslå dem til dansk TV.

Nu er vores store ønske så at få etableret en dansk demonstrationshave. Mange mennesker vil gerne dyrke økologisk, men hvordan gør man, og er det ikke ukrudt og møg alt sammen? En økologisk demonstrationshave vil givetsvis hjælpe mange i gang.

Vi vil gøre haven til en attraktion, som trækker folk fra nær og fjern

- den skal være inspirerende
- den skal være oplysende
- den skal være smuk
- den skal være rig på oplevelser
- den skal være for alle aldersklasser.

Børnene kan f.eks. blive optaget af høns, kaniner og bier. De skal have et legeområde, en hule af humleranker og en smage-have.

Men først og fremmest skal haven være inspirerende og oplysende, derfor skal den indeholde alt fra den lille gårdhave til den store park.

Der skal være krydder- læge- og farveplanter

- en sansehave
- en genbank - hvor vi prøver at samle gamle kulturplanter
- en frugt- og bærhav - med sorter der kan klare sig uden sprøjtning, sorter der er hjemmehørende på egnen, og sorter der er hjemmehørende i Danmark og er velegnede som

føde for fugle og andre dyr. På denne måde kan selv den mindste have blive et refugium, hvor vore truede arter har en chance for at overleve.

- en bigård og en bihave, med planter med megen pollen og nektar.
  - en forsøgshave med bede som beskrevet i Probus og Ryton.
- Der skal laves forsøg med grøngødning.

Der skal vises, hvordan man etablerer blandingskulturer.

Der skal være mange forskellige former for jorddækningsmetoder.

Der skal vises, hvordan man laver kompost med og uden orme.

Der skal laves naturnære haver (biotophaver).

En dam,

en eng med en bæk og en vandtrappe

en hede

en skov

en rosenhave, kun med vilde roser der findes i området.

Vi skal vise sommerhusejerne, hvordan de også kan anlægge en naturnær have på deres grund, som ikke kun består af gran og fyr.

Og selvfølgelig skal vi også have undervisningshaver, hvor skoler kan komme og se f.eks. hvedens udviklingshistorie, se fremmede og eksotiske kornsorter og grøntsager, få forklaret hvad pionerplanter er, opleve at meget ukrudt kan spises. Der skal være drivhuse, hvor vi kan vise eksempler på biologisk bekæmpelse.

Drivhuse, hvor vi kan give eksempler på økologisk kredsløb.

Vore engelske værter i Ryton anbefalede, at vi i forbindelse med demonstrationshaven havde en bygning, hvor der var servering, og et sted hvorfra vi kunne sælge økologisk litteratur og evt. frø og produkter fra haven.

En økologisk demonstrationshave må opfylde Brundtlandkommissionens opfordring: Tænk globalt – handel lokalt, i kampen for at redde miljøet.

Det må ses som et af dansk folkeoplysnings mål, at hjælpe de mange, som føler sig lammede af de mange kriser man slår os i hovedet med. Hul i ozonlaget, drivhuseffekten, ørken-dannelsen o.s.v. Mange føler sig handlingslammede, og så kan det også være lige meget, det hele går jo alligevel ad h..... til.

Et af de steder, hvor der er mulighed for at gøre en indsats er i de halvanden million danske haver, for selv om havernes areal kan synes lille vil deres rolle for miljøet kunne være betydelig, og hvis man først er begyndt i haven, kan det være indgangen til en mere økologisk levevis.

Lene Gedde

**BOSTON
BODY**

UP TO \$100 OFF!
Exercise Programs
Or Weight Loss Programs
For Men and Women
262-3333

COLLEGIATE COUPON BOOK • EXPIRES 1 / 15 / 90

AL

I paint – you faint!

Kære alle - Vallekilde og årsskrift

Det er allerede Halloween nu og nightmare-rekvisitterne har været tiltagende den sidste månedstid – og der er kun 55 indkøbsdage til jul. Flere afdelinger i butikkerne er nu fyldt med pumpkins og skeletter.

Her findes almindelige hvide lagenspøgelse, hekse og dødingehoveder og kombinationer, de hæsligste ting, som kan forskrække og til at klæ' sig ud med – Børnenes idol Freddy Krueger – Genopstået efter being burned to death – med lange knive på alle 10 fingerspidser!

Afskyelige nylonparykker, hysteriske og deforme klistrede realistiske ansigtsmasker, hugtænder, knoglestykker, flydende blod, ækle edderkopper dinglede i elastikker og edderkoppespind overalt, især i bilerne. Grisetryner, fuglenæb, horror-sound og videoer! Glimmer og pumpkinslik – paptallerkener, balloner og servietter i orange og sort. Bedst af alt, halvbløde plastikhjerner til dollar 7.15.

Jeg var til dinnerparty, hvor vi skar pumpkinansigter. Det ser festligt ud, med skeletter og hekse i fuld menneskestørrelse på hoveddørene og alle andre steder, og når græskarrene lyser. Så smukt med fakkeltog omkring Jamaica Pond, bortset fra at politiet forbød åben ild – og man brugte lommelygter i stedet for!

Allerede nu har alle elever på skolen tilmeldt sig review-board. Fællessemesteret slutter nemlig med en mere »officiel« gennemgang og kritik af hvert stykke papir, der overhovedet er sat en streg på – eller hver en underlig ting eller tanke, som er indgået i en eller anden kreativ proces... Artwork!

Flere elever arbejder med og efter røntgenbilleder, så skeletter er på mode? Alt er tilladt, jo flere teknikker og ideer, gerne på en gang, men meningsfyldt, jo bedre, temmelig befriende..... sjovt og alvorligt!

Ellers kan jeg fortælle, at Boston har 68 universiteter – man kan selvfølgelig få engangsfotografiapparater og dobbeltsenge lavet som biler....

En kunstudstilling på Massachusetts Institute of Technology kaldet: »Trouble in Paradise«!!! – i en anden udstilling indgår levende myrer, rotter, fisk og fugle – kunst!

Jeg sender et par rabtakuponer, for at gi' jer en idé om den idelle Bostonbody. Tanningstudio and active wear, få ændret din øjenfarve eller det som jeg har været mest interesseret i: Leg-waxing. »European Facial or full leg waxing: 20% off«. »Sculpture-nails: 5% off«. Body wrapping and facelifting. Hair-sculpture m.m.

*De bedste Boston hilsner
fra Annette
School of the museum of fine Arts, Oktober'89.*

Dansk-amerikansk stævne fra 7. - 12. august 1913.

Højskolens arkiv

Vallekilde – Amerika

Skolens arkiv er stort og har mange spændende arkivalier og billedsamlinger. Fra 100 årige protokoller til elevarbejder fra de seneste år.

Det lykkes derfor ofte at besvare nogle af de spørgsmål af personalehistorisk, højskolehistorisk, gymnastikhistorisk eller af anden karakter, der stilles til skolen, både fra Danmark og fra udlandet.

Men meget vil jo efter det gamle ord have mer'.

I 1990 har Vallekilde Højskole 125 års jubilæum og Vallekilde Folkehøjskoles Lærlingeforening, som elevforeningen først hed, 100 års jubilæum. Det ville derfor være en dejlig jubilæumsgave, hvis endnu flere tidligere elever eller andre med tilknytning til skolen ville sende vandreboøger, breve, billeder m.m.m, til at forøge samlingen.

En anden meget kærkommen ting ville være skrevne, eller på båndindtalte, erindringer fra højskoleopholdet, ikke blot fra »gamle« elever, men også fra de senere årgange.

For ved et jubilæum er det jo naturligt at spørge, om et kort ophold på 3 eller 5-6 måneder overhovedet har haft nogen betydning senere i livet for dem, der kom her.

I forbindelse med en undersøgelse over udvandringen til Amerika i perioden 1868-1925 fra Asnæs, Fårevejle, Grevinge, Vallekilde-Hørve sogne (nu Dragsholm Kommune) blev et af mine hovedformål at prøve, om det var muligt at finde en tråd fra Vallekilde Højskole og til efterkommere af de tidlige udvandrere.

Baggrunden for denne undersøgelse er en deltagelse i dr. phil. Erik Helmer Pedersen, Københavns Universitet's forelæsninger i udvandrers historie.

I de 3 år, jeg har arbejdet med projektet, har jeg gennemgået mange arkivalier af forskellig art. Hovedmaterialet er Københavns Politis protokoller over udvandrede 1869-1925, der ligger på Landsarkivet. Heri er noteret udvandrernes navne, alder fødested, destination i Amerika, m.m.

En spændende kilde med relation til Vallekilde Højskole er breve, der ligger i Ernst Triers privatarkiv i Rigsarkivet.

Disse breve er sendt fra 24 forskellige steder i Amerika i perioden ca. 1870-1890. Også i Valdemar Bennikes privatarkiv, RA, ligger en stor brevsamling, som jeg har benyttet. Det er breve, sendt fra sønnen, Bue Bennike, dels fra hans ophold på den danske højskole/College Grand View College, Des Moines, Iowa, dels fra Omaha, Nebraska, hvor han var dansk præst i en årrække.

Efter at have bearbejdet alt mit indsamlede materiale på edb, blev jeg klar over, at kun en eftersøgning i amerikanske arkiver og personlig kontakt til historikere og dansk/amerikanere med interesse for immigrationshistorie, kunne bringe mig videre.

Takket være et rejselegat fra Veluxfonden af 1981 rejste jeg derfor i marts-april i år med tog og busser rundt i 10 stater og besøgte mange private og mange arkiver, som jeg takket være Erik Helmer Pedersen var kommet i kontakt med. Også fra lokale i området modtog jeg, efter avis- og radioomtale af projektet, mange gamle breve, billeder og kontaktdresser.

På mine mange skriftlige henvendelser, havde jeg fra alle sider i U.S.A. fået den hjerteligste indbydelse til besøg og løfte om al mulig hjælp i undersøgelsen. Og disse løfter blev i fuldeste mål indfriet, idet det blev en eventyrrejse på alle måder med en helt overvældende gæstfrihed og hjælpsomhed, som jeg er dybt taknemmelig for og som er årsag til det store udbytte, jeg fik af undersøgelsen.

Det er umuligt her at fortælle om de mange spændende mennesker jeg mødte, også med tilknytning til Vallekilde Højskole, som en del af dem havde besøgt, fordi de fra forældre og bedsteforældre havde hørt så meget godt om skolen. Eller om

de pragtfulde arkiver, hvori jeg arbejdede med stor hjælp fra personalet, desværre kun få dage hvert sted. Til gengæld ofte til kl. 22-23, da der var lang åbningstid mange steder.

Een ting stod mig hurtigt klar, at den grundtvigske arv har haft og stadig har en meget stor betydning.

Mange af dem, jeg mødte, talte med begejstring om de årlige velbesøgte møder i Solvang, Menucha og ikke mindst Tyler, hvor der er 3 stævner i sommerens løb på den tidligere Danebod Højskole, tidligt nedlagt som dansk højskole, men fra 1949 det store samlingssted for dansk/amerikanere efter grundtvigske traditioner.

Tyler blev da også grundlagt i 1885 med Grundtvigs søn, pastor F. L. Grundtvig i spidsen som en dansk koloni. Danebod Lutheran Church er en kopi af Valgmenighedskirken i Vallekilde efter bygmester Andreas Bentsens tegninger. »Stenhuset«, den tidligste kombinerede kirke og gymnastikhus, som nu er museum, blev i 1889 bygget af en ung stenhugger, Kr. Klink fra Vallekilde, der havde være på højskole hos menighedens daværende præst. Han byggede huset uden andet vederlag end kosten, sammen med en dansk højskolekammerat.

Spørgsmålet, om nogle korte måneders ophold på højskolen havde betydning for de udvandrede elever resten af deres liv, kan jeg roligt besvare med et JA efter samtalerne med deres efterkommere. Vallekilde Højskole var stedet, der bestemte retningen i livet for dem selv, deres børn og børnebørn. I det vanskelige og fremmedartede liv på den øde prærie blev det, man havde hørt om og lært på skolen den faste grund. Og det blev en inspiration til at føre de frihedstanker, man havde fået med, videre. De blev omsat i arbejdet for gode børneskoler, for forsamlingshuse, kirker, for andelsmejerier og meget andet.

Også i opbygningen af grundtvigske højskoler i det nye land deltog lærere og tidligere elever fra Vallekilde.

De 6 grundtvigske og 2 indremissionske højskoler oprettede mellem 1878 og 1914 blev ganske vist ikke nogen succes,

set i et kort perspektiv, men det er mit indtryk, at deres betydning har langtrækkende virkning. Og de har ganske givet haft stor indflydelse på mange college's, ikke mindst Grand View College i Des Moines og Dana College i Blair, Nebraska.

Og Kolds og Grundtvigs skoletanker føres videre flere steder i dagens U.S.A.

Det blev en lang og travl rejse, hvorfra jeg hjembragte i hundredevis af kopier fra folketællinger, kirkebøger, mormonarkivalier m.m., som jeg nu arbejder med at edb-behandle. Og det blev, som omtalt, en dejlig rejse, hvor jeg mødte den legendariske amerikanske gæstfrihed overalt.

Mit indtryk af det storslåede land fik jeg væsentligst fra de lange togrejser, idet der ikke blev tid til udflugter.

Som konklusion kan jeg sige, at mit hovedindtryk blev, at der i hele den kreds, jeg mødte, er en stor interesse for at arbejde med dansk/amerikansk historie. Herom vidner bl.a. arbejdet for at oprette museer, med det store projekt for det nye Danish Immigrant Museum i Elk Horn, Iowa som centrum.

Også The Danish American Heritage Society, der stiftedes for godt 10 år siden, er meget virksomt, og der er mange spændende artikler i deres blad »The Bridge«.

Den nuværende præsident, professor Gerald Rasmussen, Junction City, Oregon's mor fra Færøerne var i begyndelsen af 1890'erne på Vallekilde Højskole som ung pige for familien Trier. Og hendes faster, Betty Jakobsen var sygeplejerske i mere end 25 år fra 1888 på skolen.

Junction City er iøvrigt oprettet af danske omkring 1890 af bl.a. Gerald Rasmussen fars familie.

Det ville være dejligt at kunne nævne alle dem, hvis gæstfrihed jeg nød godt af, og fortælle om de mange bånd, der er mellem Vallekilde og mange af dem.

Det er umuligt her, man jeg vil gerne give flere oplysninger til interesserede, ligesom jeg vil være glad for at få kopier af eventuelle »overlevende« breve og erindringer fra udvandrere, der har været elever på Vallekilde Højskole.

Ida Frøkjær-Jensen

Vallekildenyt

På en færge i Det Græske Øhav mødte vi et ældre ægtepar, som nød deres otium i det fremmede.

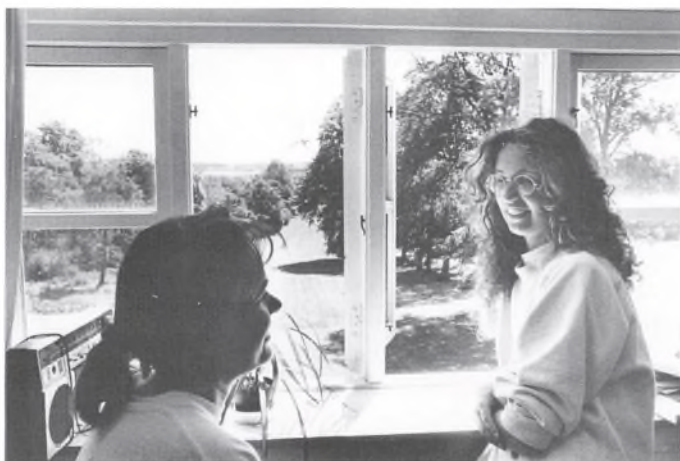
Ægteparret berettede levende om, hvordan især deres arbejdsliv havde formet sig.

På vores spørgsmål om, hvordan man dog kunne få overskud til at passe en så krævende forretning uden at hele tilværelsen blev identisk med arbejdslivet, svarede hun: »Det skal jeg sige jer; Jeg har været på højskole. Det var i midten af fyrene, og for mig har tilværelsen siden været delt op i tiden før og efter Vallekilde«. Da vi havde givet os til kende, fik vi selvfølgelig en hyggelig snak om Vallekilde og om betydningen af et højskoleophold. Forunderligt at høre beretningen om, hvordan hun igen og igen hentede styrke i højskoleoplevelserne.

I mødet med tidligere højskoleelever stilles man ofte over for spørgsmålet: »Har højskolen stadig noget at byde på, og er nutidens elever motiverede og interesserede? Hvad kan nutidsunge med lang skolegang dog lære på højskole idag?« Til sådanne spørgsmål gives der ingen enkle svar. Undervisningsformen er noget anderledes, men hovedingrediensen samtalen, vekselvirkningen mellem elever og læreren – er den samme.

Elevernes paratviden er i dag måske nok noget større end tidligere, men interessen for kunst, religion og politik er ikke svækket. Tværtimod har ideernes krise i åndsliv og politik øget interessen og behovet for at vi belyser, diskuterer og forholder os til tilværelsen. Unge har stadig, hvadenten de er arbejdsløse, i beskæftigelse, eller studerende, brug for en frigø-

relse fra hjemmet, tætte venskaber og udfordringer fra engagerede lærere, der evner og gider involvere sig i de problemer, der optager ungdommen.

De mange arbejdsløse unge, der i disse år også befolker højskolerne giver anledning til bekymrede spørgsmål. Hertil kan man svare: Der er ingen grund til at bekymre sig for de unge arbejdsløse, så længe de er på højskole. Og der er ingen grund til at bekymre sig for højskolerne, fordi de har åbnet deres døre for unge, der i en periode er arbejdsløse. Praksis viser nemlig, at arbejdsløse falder ligeså hurtigt til som andre unge, og at den styrke og selvtillid, der opbygges ved et højskoleophold i mange tilfælde er ligeså vigtig som den vi fik beretning om på den græske færg.

Højskolerne og uddannelsessystemet

Folkehøjskolerne er ikke – og bør ikke være en integreret del af det formelle uddannelsessystem! Det forekommer os aldeles urimeligt, at undervisningsministeren i år har ændret syn på værdien af et højskoleophold.

I en årrække har et højskoleophold givet point til en række

uddannelsesinstitutioner. Optagelsesbetingelserne er nu flere steder ændret, så kun eksamenskarakterer lægges til grund.

En sådan elitedyrkelse er uforståelig og upassende for en minister, der har så indgående kendskab til højskolen som Bertel Haarder har.

Ungdomsgaranti fremfor tvang

I det forgangne år har socialminister Aase Olesen fremsat forslag om sysselsættelse af unge som betingelse for kontanthjælp efter bistandsloven under arbejdsløshed.

Tanken om at give unge arbejde fremfor bistandshjælp er selvsagt rigtig. Men sådan som lovforslaget er refereret, virker det utilstrækkeligt. Det er ikke tvang og mistænkeliggørelse af unge arbejdsløse, der er brug for, men en ungdomsgarantiordning, der sikrer alle unge, der vil og kan, en uddannelse eller et arbejde. De forhadte beskæftigelsesprojekter gør det ingeniende.

I krisetider gælder det om at dygtiggøre og engagere de unge – ikke at sætte dem på »ventepenge«.

Vinter, forårs- og sommerskolen

Vi har fortsat vinterskole, forårsskole og sommerskole i de klassiske højskoleterminer – fra november, januar og maj måned.

Vi har stort set haft fulde huse på alle holdene, d.v.s. 70 elever i gennemsnit. I stigende omfang gennemføres tematiserede undervisningsperioder, hvor alle arbejder sammen om foredrag, debatter og fællesekskursioner. Ved denne »tværfaglighed« oplever eleverne i højere grad hinandens og lærernes særpræg, og mulighederne for at finde sammenhæng i undervisningen øges.

Med den lange sommerskole er der ikke mange muligheder for kortkurser, som mange andre højskoler i disse år udbyder. Sommerskolen søges af især unge under uddannelse eller unge som er i arbejde og som ikke har mulighed for et langt vinterophold. Derfor er sommerholdene ofte sammensat af elever på 25 år og derover – lidt ældre elever end vinter- og forårsskolens.

I år udsender vi en ny brochure. Denne gang med forside i farver. Indholdssiden er en fyldig beskrivelse af højskolelivet og ikke mindst faguddannede, hvor vi lægger lige meget vægt på det politiske, det kreative og det sociale engagement.

Selv om nogle mener, at det er blevet dyrt at tage på højskole, og selv om vi har haft de elever vi kan ønske os, så arbejder højskoler i disse år med en meget stram økonomi. Vi er derfor tilfredse med, at Vallekildes bygninger er så attraktive, at vi kan udleje til kursus og konference virksomhed. 17 fremmedkurser med ca. 1100 personer har i 1989 givet os en ekstra omsætning på mere end en mio. kr., hvilket gør det muligt for os at vedligeholde de gamle og sarte bygninger – nogenlunde.

Musikfestival

Blandt de nye sommeraktiviteter i 1989 skal nævnes en konference om »Rockkulturen« og en 3 dages musikfestival i samarbejde med foreningen »Nordisk Rockkultur«. Festivalen blev i dagspressen bl.a. karakteriseret som Danmarks mind-

ste, men på det smukkeste beliggende område! Med de 2 ugers jazzkurser og 1 uges rockmusik priser vi os lykkelige for at have musikglade og tålmodige naboer!

Medarbejdergruppen

En epoke for Edith og Niels Juul sluttede ved årsskiftet, da de flyttede fra Vallekilde til Hørve, hvor de har købt hus.

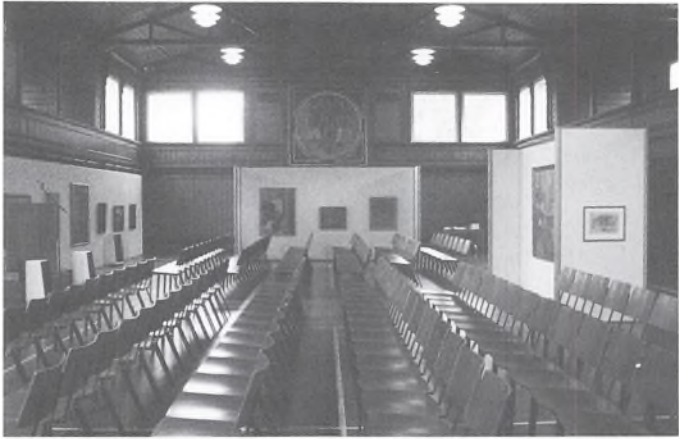
I takt med personaleindskrænkninger fik Edith en større og større arbejdsbyrde i haven. Med indføling og fantasi evnede Edith dog at få have og park til at fremstå og fungere på smukkeste måde.

Vi ønsker alle Edith og Niels Juul et godt otium.

Vor nye køkkenleder, Lene Thanning Jensen, bor nu i gartnerboligen, og »Bakken« er efter Dagny overtaget af pedellen Christen Christensen.

I køkkenet er Laila Kristiansen ansat, og til oldfruefunktionen er Anne Frederiksen ansat. Som ny kontorelev er ansat Dorthe Holm Hansen, og vi er herefter igen dækket fint ind personalemæssigt.

Til gennemførelse af et forskningsprojekt om »Højskolen og Arbejdslivet« havde Birgitte West Nielsen orlov i efteråret

1988. Forskningsresultatet er beskrevet i publikationen »Højskolen og arbejdslivet« som Birgitte er medforfatter til.

Lene Gedde har været på studietur i England for at studere økologisk havebrug. Lene arbejder fortsat ihærdigt med praktisk økologi.

Annemette Lichtenberg har for tiden orlov og studerer på kunsthøjskole i Boston i U.S.A.

I gæstekunsterlejligheden bor og arbejder forfatteren Kåre Bluitgen. Hans forfatterskab omfatter hovedsagelig engagerende ungdomsbøger. Det aktuelle arbejde forventes at resultere i et 600 sider langt eventyr. Kåres daglige færden på højskolen er en vigtig gensidig inspirationskilde.

Bestyrelsen

Kulturministeriet har godkendt ændringer i højskolens fundats. Ændringerne indebærer bl.a. at bestyrelsen er reduceret fra 9 til 7 medlemmer. Vestsjællands Amt udpeger ikke længere et medlem til bestyrelsen, og bestyrelsen består herefter i praksis hovedsagelig af tidligere valleledelever.

Amtsrådsmedlem John Larsen og Ida Frøkjær Jensen har forladt bestyrelsen. Begge har lagt et stort arbejde i bestyrelsen. Ida Frøkjær har fortsat sin daglige gang på højskolen,

hvor hun varetager oprettelsen og vedligeholdelsen af højskolens omfattende arkiv. I foråret var Ida på studietur i Amerika for at følge udvandrere fra Odsherred.

I foråret døde Helge Larsen. På Vallekilde Højskole erindres Helge Larsen for den store og aldrig svigtende interesse for stedet her.

Efterårs mødet

Vi havde et festligt og hyggeligt efterårs møde med fulde huse alle 3 dage.

Jubilarmødet indledtes med et lysbilledforedrag af maleren Julius Wederkinch om »Odsherredsmalerne«. Lørdag formiddag var der generalforsamling og sangtime med Herdis Veit. Foredragsholdere lørdag var forfatterinden Anne Marie Løn, der talte om landbofamiliens ændrede levevilkår.

Forfatteren Tage Skou-Hansen talte om: »En gammeldags dansker og en ny europæer – to personer fra det runde bord« – om sin nyeste bog.

Lørdag aften læste lærerne skuespillet »Den skaldede sangerinde«. Søndag talte tidligere forbundsformand, »Den stærke smed«, Hans Rasmussen, om »Mennesker jeg har mødt«, og Lasse sluttede efterårs mødet med foredraget: »Tendenser i den socialpolitiske udvikling«.

Under hele efterårs mødet var der udstilling af odsherredsmalere i Øvelseshuset. De udstillede billeder ejes af »Odsherreds kunstmuseums venner« og har ikke tidligere været vist samlet.

Skolekreds og elevforening

I 1990 fylder elevforeningen 100 år og Vallekilde Højskole fylder 125 år.

Det er besluttet, at jubilæumsfestlighederne og efterårs mødet skal gennemføres i dagene 21., 22. og 23. september.

Reserver dagene, vi glæder os til at møde så mange gamle elever som muligt.

Betty og Lasse Rathnov

Kalender 1988/89

OKTOBER

24. Vinterskolen starter.
26. Kontra Kvartetten spiller i Øvelseshuset værker af: Mozart, Carl Nielsen og Per Nørgaard.
28. Film: Ofelia kommer til byen
29. Kristian Krogh: Om fotografiet. Kunst/reklame og virkemidler.

NOVEMBER

23. Koncert med musikgruppen »Blue Turtle«
24. Filmklub: Orions bælte.
- 25./26. Temadage med Maria Lexa, Pernille Grumme og Maj Britt (drama, teater og akrobatik)

DECEMBER

1. Besøg af Andebølle Big-Band.
5. Filmklub: Frida
10. Forældredag
15. Filmklub: Sheriffen.

JANUAR

2. Forårsskolen starter
5. Filmklub: Radio Days
11. Elsebeth Gerner Nielsen: Fra hver/for sig/fund – til samfund.
12. Koncert med Lars Trier
18. John Engelbrecht: Vi kosmiske hittebørn
19. Besøg af Odsherreds Efterskole.

- 19. Koncert med Frans Bak og Hans Ulrik Jensen
- 26. Filmklub: Pelle Erobreren

FEBRUAR

- 2. Leila Towle: »Ryton« – en engelsk forsøgshave.
- 3. Fællestur til København.
- 7. Koncert med Sjællands Symfoniorkester i Øvelseshuset.
- 10. Tur til Holbæk Egnsteater.
- 11.-18. Pragrejse.

MARTS

- 1. Brasiliansk musik
- 3. Højskolernes dag: Foredrag v. Kim Mørch Jacobsen.
- 10. Koncert med Frans Bak, Hans Ulrik Jensen, Alex Riel og Hugo Rasmussen.
- 11. Filmklub: Mio min Mio.
- 16. »De hvide skygger«. Lyd/dias fra Sydafrika.
- 21. Vojens ungdomsteater med skuespillet »Den uendelige krig«.
- 30. Filmklub: Falsk som vand.

APRIL

- 13. Filmklub: Papillon.
- 19. Eleverne opfører teaterstykket: »Magten har 1000 navne«.
- 30. Sommerskolen starter.

MAJ

- 3. Film: Æblekrigen
- 4. Tur til Neksælø.
- 11. To Danmarksfilm.
- 19. Filminstruktøren Niels Malmros.
- 20. Tur til Louisiana.

JUNI

5. Grundlovmøde med Ole Vig Jensen og Next Stop.
8. Skuespilleren Anny Vind optræder med Franca Rama monologer.
- 17.-18. Elevmøde. Fællesakrobatik med Abdul, foredrag af undervisningsdirektør. K.E. Larsen. Dans til musikgruppen »Bang Gang«.
27. Film: Jules og Jim.
29. Ole Bruun Rasmussen: Dukketeater for voksne.

JULI

6. Boyes Blues Band.
11. Film: Pelle Erobreren.
Iøvrigt var måneden præget af udendørs aktiviteter i det dejlige sommervejr.

Fra Elevforeningen

Elevforeningens bestyrelse har besluttet at gå i gang med en kæmpeindsamling. Det har I forhåbentlig bemærket i og med den indlagte skrivelse og girokortet. Vi satser stort og håber og tror på, at det skal lykkes ved fælles hjælp og tilskud fra diverse fonde og andre organisationer.

Anledningen er, som det er nævnt flere gange, elevforeningens 100 års og højskolens 125 års jubilæum. I bestyrelsen finder vi, at det er en oplagt lejlighed for tidligere elever til at vise, at de stadig tænker på Vallekilde. Slå kryds i kalenderen og meld jeres ankomst, så jubilæumsfestlighederne i forbindelse med efterårsmødet sprænger alle rammer. Historisk har der jo været tradition for meget store elevmøder og efterårsmøder på Vallekilde. Lad dette være anledningen til at vise, at det stadig kan lade sig gøre at samle mange mennesker. I bestyrelsen har vi besluttet at samle kræfterne omkring jubilæumsfesten og vil derfor ikke afholde elevmøde i juni måned.

Årsskriftet næste år vil også blive koncentreret omkring jubilæerne. Vi vil grave i arkiverne og forsøge at lave et historisk rids over udviklingen både i foreningens regi og i højskolens. Hvis nogle af jer skulle ligge inde med noget, I mener kunne have interesse, så henvend jer til os. Ane Margrethe Steffensen står altid parat og kan modtage beskeder m.v.

Som det fremgår af vedlagte skrivelse, har vi i bestyrelsen besluttet at satse på en indsamling, der skal gå til indkøb af et flygel. Vi tror på, at mange af jer er enige med os i at det har stor betydning, at højskolen har et godt og velklingende flygel til akkompagnement til både fællessang og korsang. Sangtra-

ditionen er en vigtig del af vores kulturelle arv, og for at den fortsat skal være levende, skal den stadig udfoldes. Det er også vigtigt, at der på skolen findes et flygel af en sådan kvalitet, at der kan afholdes koncerter på stedet. Et instrument af den art er jo ikke et, der uden videre flyttes rundt med, – det skal forefindes på stedet. Jo større beløb vi selv kan samle sammen jo bedre. Vi tror, chancen for at få fonde til at bevilge et tilskud er større, hvis vi selv kan stille med en pæn del af den ønskede sum. Vi i bestyrelsen er godt klar over, at vi satser højt ved at gå i gang med en indsamling af denne størrelsesorden, men forsøget skal gøres. Hjælp os med et større eller mindre beløb, alt modtages med stor tak.

Foreningen er jo ikke så stor som i fordums dage. Vi kan i dag mønstre omkring 650 medlemmer. Det kan synes småt, men lidt har også ret. Tiden er en anden, og færre har interesse i at holde kontakten til deres gamle højskole ved lige. Hvor længe det kan løbe rundt, er måske nok et spørgsmål, vi i jubilæumsåret skal tage op til drøftelse. Jo færre vi bliver, jo større kontingent bliver det nødvendigt at indkræve. Et årsskrift som dette koster en del at trykke og udsende. Det fremgår af regnskabet. Men øvrige administrative udgifter løber også op. Hvordan foreningens fremtid skal forme sig, er et vigtigt spørgsmål, som må drøftes indgående på næste generalforsamling. Den vil finde sted lørdag d. 22. sept. midt i jubilæumsfestlighederne, så mød op giv dit bidrag til debatten.

I år var generalforsamlingen ikke større, end at vi kunne samles i højskolens bibliotek. Bestyrelsen havde besluttet at flytte forsamlingen hertil, netop fordi vi i de senere år har siddet for spredt i foredragssalen. Der kom en god snak ud af det tættere samvær. Flere gav deres mening til kende. Vi drøftede bl.a. jubilæumsfestlighederne, som på det tidspunkt ikke var nøjere planlagt. Forsamlingen opfordrede til at igangsætte en indsamling, og der kom forslag til indhold i næste årsskrift. I det hele taget blev der uddelt ris og ros til skriftet. Da dette faktisk er den eneste kontaktflade, de fleste medlemmer har med højskolen, ønskes et årsskrift, der viser skolens ansigt og

profil udadtil. Det skal ikke være nostalgisk, men bringe artikler, der viser, hvor skolen står i dag i den aktuelle debat.

Bestyrelsens beretning og regnskab blev godkendt. Der blev bl.a. orienteret om elevmødet, som var lille, men vellykket. Lars Trier indledte mødet med klassisk guitarkoncert fredag aften. Lørdagen havde to vidt forskellige spændende indslag. Formiddagen stod i akrobatikkens og klovneriets tegn. Vejret var dejligt, så aktiviteterne foregik på plænen. Også eftermiddagens fortæller, K. E. Larsen, optrådte udendørs. Bjarne Sinding var på valg og ønskede ikke at genopstille. Bjarne har været medlem og formand for bestyrelsen i en årrække og har også siddet i skolens bestyrelse. Vi vil også her takke Bjarne for hans indsats og beklage hans afgang. Frida Thøgersen blev valgt i stedet uden modkandidater. Revisorerne Niels Juul og Kaare Jensen blev genvalgt. Kontingentet forbliver uændret: 75 kr. for enkeltmedlemmere og 85 kr. for par. Vi kunne godt bruge flere penge, hvis vi skal kunne leve op til foreningens vedtægter, men vi er på den anden side bange for at miste medlemmer ved en kontingentstigning, men spørgsmålet skal givet tages op til næste år. I år satser vi på frivillige bidrag, som kan gøre det muligt for foreningen at markere sin 100 årige eksistens med en værdig gave til højskolen, der viser, at tidligere elever kan bidrage med noget, der har stor betydning i skolens hverdag. Husk også på, at vi kan bidrage til skolens fortsatte virke ved at opfordre unge mennesker til at tage på et højskoleophold på Vallekilde Højskole.

Endelig en hilsen fra Ane Margrethe Steffensen. Husk at meddele adresseforandringer. Og skriv altid jeres fulde adresse med tydelig skrift på girokortet. Der opstår let fejl, og post kommer dermed retur. Det er en dum måde at miste medlemmer på. Jubilæumsårgangene opfordres også til at gøre en indsats for at samle så mange fra deres hold som muligt. Vi modtager meget gerne adresser på tidligere elever, der er gledet ud af foreningen.

Ingrid Fugl
Elevforeningens bestyrelse

Elevforeningens bestyrelse

Valgt af foreningens generalforsamling:

Ingrid Fugl (forkvinde), Vallekilde
Edith (Ditter) Jensen, København
Frida Thøgersen, København

Valg af skolens sidste 4 elevhold (med suppleanter):

Lisbeth Skovgaard Petersen, Herning
Irene Østerlund Jørgensen, Odense
Morten Schewing, Albertslund
Jan Jørgensen, Vejle
Bjarne Nielsen, Broby
John Dominik, Tårnby
Dorthe Højer Samuelsen, Vanløse

Til Vallekilde Højskoles bestyrelse har elevforeningen udpeget:

Lene Rudolp Lund, København
Edith (Ditter) Jensen, København

Elevforeningens forretningsfører:

Ane Margrethe Steffensen, Krogen 2,
Vallekilde, 4534 Hørve, tlf. 03 45 73 15

Årsregnskab for Vallekilde Folkehøjskoles elevforening

1. juli 1988 til 30. juni 1989

INDTÆGTER: Medlemsbidrag . . . . 51.926,00 Trøjesalg . . . . . 5.367,55 Renter, bankbog . . . 3.585,17 Dividende . . . . . 190,05 Mellemregning . . . . 4.340,00 <hr style="width: 100%;"/> Indtægter i alt . . . . 65.408,77 Underskud . . . . . 1.055,00 <hr style="width: 100%;"/> Balance . . . . . 66.463,77 <hr style="width: 100%;"/> AKTIVER: Bankbog . . . . . 43.541,46 Checkkonto . . . . . 3.914,60 Girokonto . . . . . ÷ 92,12 Kontant . . . . . 1.710,00 <hr style="width: 100%;"/> <div style="text-align: right;">49.073,94</div> <hr style="width: 100%;"/>	UDGIFTER: Trykning årsskrift . . 30.000,00 Porto . . . . . 8.727,90 Tryksager . . . . . 3.153,42 Rejseudgifter . . . . . 4.228,00 Elevmøde . . . . . 7.300,00 Trøjeindkøb . . . . . 5.177,50 Gaver . . . . . 704,00 Forskelligt . . . . . 946,95 Kontorhold . . . . . 2.000,00 Mellemregning . . . . 4.340,00 <hr style="width: 100%;"/> <div style="text-align: right;">66.577,77</div> Ikke indløst . . . . . 114,00 Udgifter i alt . . . . . 66.463,77 <hr style="width: 100%;"/> PASSIVER Formue 1. juli 1989 . 50.128,94 ÷ underskud . . . . . 1.055,00 <hr style="width: 100%;"/> <div style="text-align: right;">49.073,94</div> <hr style="width: 100%;"/>
---	---

Lagervarer: 62 trøjer

Ane Margrethe Steffensen

Ovenstående regnskab er gennemgået. Sparekassebøger og Giro afstemt. Intet fundet at bemærke.

VALLEKILDE, den 4. september 1989.

Niels Juul   Kåre Jensen

Praktiske meddelelser

Møder – Jubilæumsfester

Elevmødet 1990

På grund af elevforeningens 100-års jubilæum flyttes det ordinære sommerelevmøde til den store jubilæumsfest i september, hvor vi vil fejre dagen sammen med skolens 125-års jubilæum. Vi vil allerede nu opfordre alle til at mærke sig tidspunktet.

Efterårsmødet og jubilæumsfester

begynder fredag den 21. september kl. 16.00 og slutter søndag den 23. september sidst på eftermiddagen.

Et nærmere program for Efterårsmødet og Jubilæumsfesterne vil blive udsendt, når det foreligger.

Jubilarmødet

holdes fredag den 21. september og begynder med middag kl. 18.30. Eleverne fra årgangene 1919-20, 1920, 1929-30, 1930, 1939-40, 1949-50, 1950, 1964-65, 1965, 1979-80 samt 1980 vil denne aften være skolens gæster.

Pårørende og tidligere elever, der ikke er jubilarer, er også velkomne mod forudbestilling og betaling.

Jubilarer, der ikke er medlemmer af elevforeningen, vil fra skolen modtage en særlig invitation til mødet. Kender I adresser på jubilarer, som ikke er medlemmer, så send venligst adresserne til Ane Margrethe Steffensen, Krogen 2, Vallekilde, 4534 Hørve, tlf. 53 45 73 15.

Vallekilde Højskoles bestyrelse

Efterskoleforstander Niels Bendix Knudsen, formand

Lærer Anna Skriver, næstformand

Kreditchef Jens S. Holm,

Socialrådgiver Lene Rudolph Lund

Gdr. Asger Jørgensen

Sekr. Edith Jensen

Sygehjælper Nancy Sørensen

Vinterskolen – Oktober

Anette Bøving Andersen, Hasselhøj 143, 8361 Hasselager.
Dorthe Wammen Andersen, Helgenæsvej 97, 4700 Næstved.
Helle Andersen, Skovhusvej 16, 3230 Græsted.
Jes Bondo, Hanevangen 27, 2730 Herlev.
Hanna Maria Carlsson, Spodsbjergvej 37, 3390 Hundested.
Lone Decker, Svanegade 1, 7680 Thyborøn.
Helle Fonager, Jernbanevej 14, 4300 Holbæk.
Dorthe Stenmand Friis, Sjællandsgade 9 II, 7000 Fredericia.
Nauja Fleischer, Hellerupvej 3, 8000 Århus C.
William Gudik Gudiksen, Rødovrevej 76 D, 2610 Rødovre.
Tina Dauberg, Nørregade 67 II tv., 6270 Tønder.
Lena Berg Hansen, Nyvej 190, 3300 Frederiksværk.
Mette Zetterwall Hansen, Veksebovej 23, 3480 Fredensborg.
Tom Tune Harbo, Husarvej 4, 2. th., 8900 Randers.
Lotte Holck, Sonjavej 7, 3060 Espergærde.
Bente Møller Jensen, Kapelvej 55, 2200 København N.
Katja Karlsson, Lindholmvej 24, 2.tv., 8200 Århus N.
Lone Koldtoft, Bispevangen 33, 2750 Ballerup.
Jacques Bredvig, Ravnsborggade 21 C 2. baggg. 4.4, 2200 Kbh. N.
Karen-Lene Skouboe Kølle, Østergade 47, 1.s., 6500 Vejens.
Helle Korte, Højdevej 20 I t.v., 2300 København S.
Anne Louise Schytte König, Sommerstedgade 25, 1. th., 1718 Kbh. V.
Charlotte Larsen, Krugersgade 3, 3. th. 2200 København N.
Ulla Ebbesen c/o P. Poulsen, Dronningegade 10, 4.
Kim Lundgreen, Tretommervej I B VII, 8420 Risskov.
Mette Michaelsen, Elmelundevej 3, 4780 Stege.
Julie Ehrhorn Mortensen, Vibens Kvarter 8 B, 2620 Albertslund.
Bjarne Rud Nielsen, Verningevej 5, 5672 Broby.
Lisbeth Nielsen, Torvet 12, Askov, 6600 Vejen.
Eddie Henrik Knudsen, Vedelavej 12, 2610 Rødovre.
Peter Marqvart Otzen, Drosselvej 15, 3120 Dronningmølle.
Liselotte Rørvig Petersen, Høje Gladsaxe 94, 1, 2860 Søborg.
Niels Jørgen Rasmussen, Fredensgade 21, 5. tv. 2200 København N.
Sune Sebastian Schiørring, Bulowsvvej 5 C II th. 2000 Frederiksberg.
Birger Schmidt, Bjergagervej 4, Spørring, 8280 Trige.
Frank Frederiksen, Bandholmvej 159, 4953 Vesterborg.
Anne Tackmann, Snerlevej 26, 6000 Kolding.

Michael Thomas, Gravervænget 16, 2. tv., 2400 København NV.
 David L. Truydeau, Båstrupvej 108, 3480 Fredensborg.
 Anne Voigt, Nørrebrogade 9 E 308, 2200 København N.
 Daniel Poul Andersen, Bogholderalle 9, 2720 Vanløse.
 Jørgen Rye Enggaard, Storgade 20, 2. sal, 4180 Sorø.
 Annemette Hestehauge, Rantzausgade 70 B, 2200 København N.
 Michael Sivebæk Møgensen, Bragesvej 75 II th., 3000 Helsingør.
 Tomas Muller, Nordengen 54, 2980 Kokkedal.
 Flemming Tostenæs, Jægervangen 36, 2820 Gentofte.
 Pia Sabro Jensen, Stignæs Landevej 531 A, 4230 Skælskør.

Vinterskolen – Januar

Tine Teilman Andersen, Birkeparken 76 V tv., 5240 Odense NØ.
 Hassan Kalhor Bakhtiar, Skolebakken 68, 3. mf., 6700 Esbjerg.
 Helle Bredberg, Præstemarken 40, 4450 Jyderup.
 Karina Deleuran Ditlevsen, Krybersvej 5, 4654 Fakseladeplads.
 Therese Eberhardt, Ordrup Jagtvej 48 C, 2920 Charlottenlund.
 Lasse Erichsen, Magleparken 156, 2750 Ballerup.
 Rene Poul Frederiksen, Egedalsvænge 63, I th., 2980 Kokkedal.
 Hans-Jakob Frilund, Poppelgade 4, 3. th. 2200 København N.
 Niels Geisle, Nørrebrogade 102, 4. th., 2200 København N.
 Tina Gjørlund, N.W. Gadessvej 18, 3480 Fredensborg
 Erling Groth, Tukshøjen 40, 2730 Herlev.
 Anne Marie Cato Hahn, Stockholmsgade 19 st. tv., 2100 København Ø.
 Lone Henriksen, Alleparken 48 A, 4300 Holbæk.
 Birgit Agerholm Høybye, Skt. Peder Stræde 47, 3., 1453 Købehavn K.
 Gitte Jarlholm, Kignæsbakken 23, 3630 Jægerspris.
 Luice Marie Lønholdt Juhl, Mindegårdsvej 2, 4470 Svebølle.
 Jan Wagn Jørgensen, Vedelsgade 59 B, 3., 7100 Vejle.
 Henriette Kaas, Peblinge Dosseringen 32, 2., 2200 København N.
 Lotte Køie, Landsebakken 18, 2840 Holte.
 Berit Grube Larsen, Ørstedsgade 14 A II th., 7100 Vejle.
 Per Michaelsen, Nyhavn 37, 2. sal, 1051 København K.
 Lone Ebba Mortensen, Haveforeningen Frederikshøj 175
 Ingrid Myrthue, Vejlevej 71, 8800 Viborg.
 Elise Møller, Frøgårdsvej 37, 2. th., 4690 Haslev.
 Vibeke Nielsen, Jættehøjen 40, 8240 Risskov.
 Katrine Nordow, Nørrebrogade 221, 2200 København N.
 Anders Frankær Olsen, Grønnegadevej 20, 4892 Kettinge.
 Hanne Winther Pedersen, Pårup Møllevej 209, 4951 Nørrebalde.
 Tina Dorete pedersen, Valmuevej 3, 3720 Åkirkeby.
 Loselotte Ring, Jollen 11, 3070 Snekkersten.
 Jesper Risvang, Nørrebrogade 169, 2. th., 2200 København N.
 Ricky Rosenbæk, Fasanvænget 555, 2980 Kokkedal.

Lone Schack, Nørregade 11, 2. tv., 7500 Holstebro.
 Dorthe Louise Sillehoved, Kirkestræde 2, 3700 Rønne.
 Henning Skov, Bispehavevej 121, 4. th. 8210 Århus V.
 Ea Stenalt, Vinkelvej 8, 2760 Måløv.
 Lotte Kjeldager Sørensen, Katrinebjergvej 58 vær. 43, 8200 Århus N.
 Abdollah Saeed Tehrani, Platanvej 4 E, 6700 Esbjerg.
 Lise Marie Transbøl, Kabbelejevej 14, 1., 2700 Brønshøj.
 Johanne Vindeløv, Blegdamsvej 29 A vær. 513, 2100 København Ø.

Sommerskolen – Maj

Lise Andersen, Søndergade 14, vær. 113, 4690 Haslev.
 Bibi Bang, Hedemarksvej 46, 11 tv., 2620 Albertslund.
 Lotte Blynel, Finnsvej 22, 9900 Frederikshavn.
 Poul Boll, Rantzausgade 28 st.tv., 9000 Aalborg.
 Morten Buttenschøn, Humlehusene 34, 2620 Albertslund.
 Susanne Christensen, Hedeparken 7, 13 C, 2750 Ballerup.
 Susanne Christensen, Bremensgade 41, 11 th., 2300 København S.
 Jens Kim Christensen, Torvet 10, 4600 Køge.
 Bo Hagen Clausen, c/o Riis Jægersborg Alle 7, 4., 2920 Charlottenlund.
 Hassan Dallirea, Åbyskovvej 38 kæl., 5881 Skaarp.
 John Hans Dominik, Blykobbevej 38 st. mf., 2770 Tårnby.
 Charlotte Friis, Hesselholm 111, 3670 Veksø.
 Gabriel Gnebrehiwit, Egåhus Mosevej 16, 8000 Århus.
 Anne Marie Cato Hahn, Thomas Laubsgade 27, 4. th., 2100 København Ø.
 Christina Hansen, Egebalke 16, 5672 Broby.
 Jens Rix Hansen, Tøndebindervej 4. st.tv., 2400 København NV
 Mikael Sigurd Hansen, Baltorpvej 87, 3. tv., 2750 Ballerup.
 Troels Hemmingsen, Baunehøjvej 6, 4780 Stege.
 Tina Hofbæk, Kovangen 422, 3480 Fredensborg.
 Peter Emil Holmgaard, Kagså koleget 159, 14, 2730 Herlev.
 Kjeld Winther Jacobsen, Kirkebakken 27, 8860 Ulstrup.
 Betina Jensen, Sylen 29, 3., 2630 Høje Tåstrup.
 Kim Wulff Jensen, Nygårdterrasserne 210 C, 3520 Farum.
 Lykke Jensen, Torvestræde 6 A st. mf., 4760 Vordingborg.
 Marianne Hedegaard Jensen, Ranukelvej 4, 8700 Horsens.
 Marianne Grøndal Jensen, Nørrebrogade 100 A, 4. th., 2200 København N.
 Johnny Jessen, Højstrupparken 39, 1 tv., 2665 Vallensbæk Strand.
 Brian Warth Johansen, Dalslandsagde 8 E 107, 2300 København S.
 Charlotte Jørgensen, Hvidager 34, 2620 Albertslund.
 Frank Jørgensen, Skovleddet 121 A. 3., 3400 Hillerød.
 Hanne Regitze Jørgensen, Skovbrynet 24 st.mf. 4700 Næstved.
 Erik Ravn Larsen, Friheds Alle 18, 6400 Sønderborg.
 Tom Asger Ludvigsen, Ulseparken 6, 2660 Brøndby Strand.
 Henriette Lyngsted, Boyesgade 13 st. tv., 1622 København V.

Kirsten Bank Madsen, Skanderborgvej 17, 5., 8000 Århus C.
 Boye Palludan Magnussen, Ved Kløvermarken 4, 2300 København S.
 Charlotte Mallung, Vejlebrovej 28, 1., 2635 Ishøj.
 Mette Mathiesen, Sabroesvej 13 H, 3000 Helsingør.
 Liselotte Michelsen, Jægersborg Alle 48, B, 2920 Charlottenlund.
 Flemming Midtgaard, Åbyvej 39, 1. sal, 8230 Åbyhøj.
 Joan Brædder Mortensen, Kildevej 4, 4130 Viby S.
 Jørgen Nielsen, Dagnyvej 15 st. th. Vejgård, 9000 Aalborg.
 Marianne Bech Nielsen, Listedvej 38, 3. th., 2770 Kastrup.
 Connie Oreskov, Syvvejen 9, 4300 Holbæk.
 Bo Petersen, Birketsvej 216, 4930 Maribo.
 Lotte Hassing Poulsen, Bellahøj 15, 9000 Ålborg.
 Niels Ejner Rask, Tousvej 94, 8230 Åbyhøj.
 Bente Reinbothe, Arkonagade 14, II tv., 1726 København V.
 Viggø Rubini, Strandvejen 216, 5500 Middelfart.
 Susanne Schmidt, Torshaven 45, 4500 Nykøbing.
 Gitte Stenderup, Korsgade 16, 1. sal th., 5620 Assens.
 Lenette Rask Sønderborg, Granlunden 23, 6705 Esbjerg Ø.
 Bjarne Sørensen, Rugårdsvej 286, 5210 Odense NV.
 Leif Wolter, Katrinehøj 6, 6100 Haderslev.

Sommerskolen – Juni

Ib Åbo Andersen, Isagervej 3 C, 1. th. 8680 Ry.
 Niels Andersen, Stærevej 32, 5. lejl. G, 2400 København NV.
 Majan Rastgoy Astaræi, Ndr. Fasanvej 131, 1. th., 2400 Frederiksberg.
 Klaus Bilberg, Marstrandsgade 19, 3. tv., 8000 Århus C.
 Per Vilhelm Bunkenborg, Dalvangsvej 59, 2600 Glostrup.
 Marshall David Carter 1 pc, 3000 Helsingør.
 Lars Søholt Christensen, Granlyvænget 11, 4400 Kalundborg.
 Else Susanna Dalgaard, Borgmester Jørgensensvej 5 lej 5,
 Kurt Dybro, Dybbelvej 23, 9900 Frederikshavn.
 Christian Hauskov, Portugalsgade 10 st. 2300 København S.
 Hans Henrik Ibsen, Frankrigsgade 50 vær. 503, 2300 København S.
 Steffen Jensen, Magleparken 148, 2. tv., 2750 Ballerup.
 Lillian Jepsen, Thorsvej 13, 6400 Sønderborg.
 Attle Kauri, Fiskedamgade 26, 5. th., 2100 København Ø.
 Mette Bjerregård Kirk, Tietgensgade 62, 5, 1704 København V.
 Mads Ulrik Klitten, Elsdyløkken 62 D, 5240 Odense NV.
 Mona Kristensen, I. C. Christensensvej 36, 6950 Ringkjøbing.
 Jan Stefan Larsen, Magisterparken 37, 2., th., 9000 Ålborg.
 Linda Lykke Larsen, Skovbovængets Alle 2, 4000 Roskilde.
 Vivi Magnussen, Bregnevej 2, 8400 Ebeltoft.
 Flemming Mortensen, Knudsensvej 13 C, 9900 Frederikshavn.
 Michael Christian Nielsen, Rødegårdsvej 245, 5230 Odense M.

Pi Nielsen, Nybrovej 304, 1.23, 2800 Lyngby.
 Sinne Bundgård Nielsen, Fritz Sybergsvej 1, 8270 Højberg.
 Mary Cathrine O'Donnell, Maglehøj 172, 3520 Farum.
 Phung Kim Oanh, Bjergfyrvej 19, 9850 Hirtshals.
 Issac M. Oozer, Moldaugade 11, 2. th., 2300 København S.
 Marianne Nørregård Pallesen, Sølystvej 33, 4., 8000 Århus C.
 Nasser Eb Rahimde, Gastrupvej 17, 6630 Rødding.
 Dorte Højer Samuelsen, Brå Bygade 6, 4690 Haslev.
 Niels Jørgen Sandgård, Lyngens Kvarter 31, 7400 Herning.
 Gitte Sørensen, Christiansgade 17, 3. tv., 5000 Odense C.
 Tine Susanne Sørensen, Tjørnevej 16 A, 4652 Hårlev.
 Charlotte Tjernsløkken, Virum-Stationsvej 146, 1. tv. 2830 Virum.
 Kenneth Lars Bjarne Walbom, Houvej 51, 9550 Mariager.

Sommerskolen – Juli

Christian Abildgaard, Gartnervang 41, 3. s tv., 4000 Roskilde.
 Rasmus Hjalmar Andersen, Bellahøjvej 22, 2700 Brønshøj.
 Marianne Balsløv, Stærevej 36, 4 B, 2400 København NV.
 Tina Lolholm Bornhøft, Nørregade 2, 9800 Hjørring.
 Vibeke Brinch, Følfodvej 216, 2300 Sundby.
 Hanne Christensen, Ringtoften 145, st. tv., 2750 Ballerup.
 Janne Dahl Eriksen, Nansensgade 70 I. tv., 1366 København K.
 Jørgen Fogh, Kollegiebakken 9 vær. 3415, 2800 Lyngby.
 Mette Haaning, Nannasgade 11, 4. tv., 2200 København N.
 Karen Stryn Hansen, Holmbladsgade 110, 2300 København S.
 Kim Starup Hansen, Stærevej 30, 7. sal lej. B, 2400 København NV.
 Line Herdal, Aldersrogade 52, 2. th., 2200 København N.
 Mahmoud Eshaghbigi Hosseini, Paltholmterrasserne 49 E, 3520 Farum.
 Robab Ismaeilzadeh, Hvalpsundvej 2, 9220 Ålborg.
 Karina Jensen, Birkekær 1, 4532 Gislinge.
 Kirsten Laursen, Ortenvej 1 B, 6800 Varde.
 Anna Lund, Hadsundvej 27, 9575 Ternderup.
 Ole Østervig Lund, Brydes Alle 100 st., 2300 København S.
 Kira Lysdal, Jensholdgaardsvej 83, 7430 Ikast.
 Steen Kaae Nielsen, Rebæk Søpark 5-603, 2650 Hvidovre.
 Lasse Malkjær Olsen, Tove Ditlevsensvej 410, 7., 9000 Ålborg.
 Bent Petersen, Storegade 42, 7330 Brande.
 Ulla Petersen, Parmergade 32, 4. th., 2300 København.
 Bjørn Salling, Slotsalle 1, 6000 Kolding.
 Dan Sandholm, Vordingborgvej 5, 4773 Stensvej.
 Joan Smedegaard, Skandsen 27, 4900 Nakskov.
 Rune Thing Sørensen, Christianslund 52, 8300 Odder.
 Rita Vilhelmsen, Petersborgvej 6, 4., 2100 København Ø.
 Susanne Virsøe, Fredensvej 41, 2630 Tåstrup.
 Anja Wang, Universitetsparken 3, 3. 141, 8000 Århus C.

Indholdsfortegnelse

Kirsten Junge: Et skridt på vejen	5
Birgitte West: Højskolen og arbejdslivet	9
Thor West: Med folkeoplysning til Mellemamerika	13
Lene Gedde: En økologisk demonstrationshave	21
Annemette Lichtenberg: I paint – you faint	29
Ida Frøkjær: Vallekilde – Amerika	33
Betty og Lasse Rathnov: Vallekildenyt	37
Kalender	45
Ingrid Fugl: Elevforeningen	49
Praktiske meddelelser. Møder. Jubilæumsfester	55
Elevliste	57

REDAKTION:

Birgitte West – Lasse Rathnov

COLLAGE:

Annemette Lichtenberg

FOTOS

Lene Gedde – Thor West – Jørgen Schytte

TRYK:

Holbæk Amts Bogtrykkeri . 4300 Holbæk

